
Omzendbrief RO/2012/0X

Omzendbrief *nummer*

Aan

de ambtenaren die betrokken zijn bij de vergunningsaanvragen

de gouverneurs en de leden van de bestendige deputaties

de colleges van burgemeester en schepenen

**Minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie,
Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandbeleid**

Martelaarsplein 19, 1000 Brussel
Tel. 02 552 60 00 – Fax. 02 552 60 01
kabinet.peeters@vlaanderen.be

**Vlaams minister van Energie, Wonen,
Steden en Sociale Economie**

Martelaarsplein 7, 1000 Brussel
Tel. 02 552 61 00 – Fax. 02 552 61 01
kabinet.vandenbossche@vlaanderen.be

**Vlaams minister van Leefmilieu,
Natuur en Cultuur**

Koolstraat 35 bus 5, 1000 Brussel
Tel. 02 552 63 00 – Fax. 02 552 63 01
kabinet.schauvliege@vlaanderen.be

**Vlaams minister van Financiën,
Begroting, Werk, Ruimtelijke
Ordening en Sport**

Koning Albert II-laan 19, 1210 Brussel
Tel. 02 552 67 00 - Fax 02 552 67 01
kabinet.muyters@vlaanderen.be

Met opmaak: Nederlands (België)

Datum: *in te vullen*

Betreft: afwegingskader en randvoorwaarden voor de oprichting van windturbines

Inhoud:

1. Aanleiding en probleemstelling.....	p.2
2. Uitgangspunten.....	p.4
2.1 Duurzame ruimtelijke ontwikkeling	
2.2 Duurzaam energiegebruik	
2.3 Windenergie: emissies vermijden	
2.4 Windenergie: ook een economische meerwaarde	
3. Beleidsondersteunende initiatieven voor de oprichting van windturbines.....	p.6
3.1 Afwegingselementen voor locatiekeuze: een lokalisatienota opstellen	
3.2 Locaties voor windturbineprojecten	
4. Rol van de Windwerkgroep.....	p.18

1. Aanleiding en probleemstelling

Windenergie is één van de noodzakelijke opties om de bindende Europese doelstelling voor België (een aandeel van 13% hernieuwbare energie in het energieverbruik) te halen, alsook om de doelstelling te behalen die geformuleerd is in het Vlaams Energiedecreet, om tegen 2020 20,5% van de certificaatplichtige elektriciteitsleveringen uit hernieuwbare energiebronnen te halen.

In het kader van het Energiedecreet stelt de Vlaamse Regering voor elk jaar een bruto binnenlandse groenestroomproductie voorop en legt ze indicatieve subdoelstellingen per hernieuwbare energiebron vast die erop gericht zijn de vooropgestelde bruto binnenlandse groenestroomproductie te bereiken. Voor windenergie wordt volgens het VEA-rapport¹ van 30 juni 2013 aangenomen dat er tussen 2013 en 2020 jaarlijks een vermogen van 80 MW aan windturbines bijkomt.

~~Sinds 1 januari 2013 is in Vlaanderen in totaal een vermogen van 410 MW aan grootschalige windenergie operationeel. Het potentieel voor windenergie op land wordt voor Vlaanderen geraamd op een grootteorde van 1000 MW tegen 2020². De voorbije vijf jaar zag de evolutie van het jaarlijkse geïnstalleerd vermogen er als volgt uit: 2008 : 24MW; 2009 : 59 MW; 2010 : 33MW; 2011 : 76 MW en 2012 : 77 MW. Het is bijgevolg noodzakelijk het groeiritme van de laatste jaren verder te behouden.~~

In het Vlaams Regeerakkoord 2009 – 2014 gaat de Vlaamse Regering het engagement aan om actief de Europese doelstellingen voor hernieuwbare energie te helpen verwezenlijken. *“We willen prioritair investeren in een meer hernieuwbare energievoorziening, innovatieve economie, mobiliteitsinfrastructuur, schoolgebouwen en in zorginfrastructuur. We zorgen ervoor dat de procedures voor het verkrijgen van vergunningen sneller worden afgerond.”*

Op basis van de ervaring opgedaan met de eerste omzendbrief EME/2000.01, bouwde de vervangende omzendbrief EME/2006/01 - RO/2006/02 van 12 mei 2006 de gecoördineerde aanpak verder uit. Deze gecoördineerde aanpak stoelt op elementen vanuit sectorale afwegingen en randvoorwaarden op basis van de ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, onder meer rekening houdend met de invalshoeken natuur, landbouw, woon- en leefmilieu, economie, geluid, landschap, veiligheid, recreatie, energierendabiliteit en best beschikbare technologie, luchtvaart, radar- en andere golvenverstoring,... Deze geactualiseerde beleidslijn wil die effecten op verschillende sectoren minimaliseren, alsook voldoende ontwikkelingskansen voor windenergie op land aanbieden.

Sinds de invoering van de omzendbrief van 2006 evolueerde het beleid met impact op hernieuwbare energie en de oprichting van windturbines in het bijzonder.

Artikel 4.4.9. van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO), dat in werking is getreden op 1 september 2009, maakt het voor het vergunningverlenende bestuursorgaan mogelijk om in een gebied dat onder de voorschriften van een gewestplan valt, af te wijken van de geldende bestemmingsvoorschriften. Voor de categorie van gebiedsaanduiding “Landbouw” heeft dat bijvoorbeeld tot gevolg dat, als de windturbines en windturbineparken door hun beperkte impact op landbouw de realisatie van de algemene bestemming niet in het gedrang brengen, de oprichting van windturbines en windturbineparken, kan vergund worden. ~~Voordien was het~~

¹ “Rapport 2013/2, deel 3: evaluatie quotumpad en productiedoelstellingen”, VEA, 2013

² “Prognose voor hernieuwbare energie en warmtekraftkoppeling tot 2020”, VITO, 2009

~~nodzakelijk om voor potentiële oprichtingslocaties voor windturbines in agrarisch gebied eerst een ruimtelijk uitvoeringsplan 'zone voor windturbines' op te maken.~~

Voordien was het noodzakelijk middels de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan de oprichting van windturbines mogelijk te maken.

In haar quater-conceptnota van 8 juli 2011 analyseerde de Vlaamse Regering dat de praktijk van de Interdepartementale Windwerkgroep ons leert dat een aantal (grote) projecten momenteel niet gerealiseerd kunnen worden omwille van diverse redenen. Het gaat om projecten waarvoor de Windwerkgroep in het verleden een gunstig advies heeft uitgebracht. In een aantal gevallen worden projecten geblokkeerd om redenen die misschien door middel van meer coördinatie en overleg met de betrokken projectontwikkelaars, administraties en vergunningverleners overkomelijk zijn. Via een intensievere trajectbegeleiding zouden de knelpunten sneller gedetecteerd kunnen worden en kan het project, in overleg met alle betrokken administraties, bijgestuurd worden. De Vlaamse Regering besliste de nodige initiatieven te zullen nemen om de bijdrage te bepalen die windenergie en andere hernieuwbare energiebronnen moeten leveren aan het bereiken van de doelstellingen, en om zo te komen tot een strategische aanpak op het vlak van hernieuwbare energie.

De Vlaamse Regering besliste met deze quater-conceptnota daarom:

- de Windwerkgroep op korte termijn uit te breiden met de respectieve adviesinstanties die betrokken zijn bij de vergunningsprocedures en met het Departement en het beleidsdomein Mobiliteit en Opembare Werken en het agentschap bevoegd voor het onroerend erfgoed;
- de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid ermee te belasten een voorstel voor te leggen om aan de huidige beoordelingscriteria die opgenomen zijn in de omzendbrief, in secundaire orde, het energetisch vermogen van een project toe te voegen, en te onderzoeken op welke manier de vergroting van het lokale draagvlak gestimuleerd kan worden;
- de Windwerkgroep ermee te belasten om in zijn hernieuwde samenstelling en binnen het verruimde beoordelingskader de projecten die in het verleden al positief advies hebben kregen maar niet gerealiseerd zijn op korte termijn, te herevalueren;
- de Windwerkgroep ermee te belasten om de geplande windprojecten binnen de havens te inventariseren, en om uit een overleg met de respectieve havens de knelpunten te distilleren waarbij de Vlaamse overheid faciliterend kan optreden;
- de Vlaamse minister bevoegd voor het energiebeleid ermee te belasten een voorstel te doen aan de Vlaamse Regering voor de bijdrage die windenergie en andere hernieuwbare energiebronnen moeten leveren aan het bereiken van de Vlaamse doelstellingen inzake hernieuwbare energie. Gezien de impact op diverse aspecten van de omgeving zal dat in nauw overleg gebeuren met de betrokken ministers, bevoegd voor de ruimtelijke ordening, het leefmilieu, de havens en het landbouwbeleid.

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2011 tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 6 februari 1991 houdende de vaststelling van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning en van het besluit van de Vlaamse Regering van 1 juni 1995 houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne, wat betreft de actualisatie van voormelde besluiten aan de evolutie van de techniek (Belgisch Staatsblad 21 maart 2012) zijn nieuwe sectorale voorwaarden voor windturbines opgelegd.

Deze beleidsevoluties maken het noodzakelijk de omzendbrief EME/2006/01 – RO/2006/02 te actualiseren door de bepalingen uit deze omzendbrief samen te voegen met de bepalingen uit de

quater-conceptnota van 8 juli 2011, de afwegingselementen geluid, slagschaduw en veiligheid te actualiseren naar aanleiding van de nieuwe sectorale voorwaarden voor windturbines uit het besluit van de Vlaamse Regering van 23 december 2011 en de wijzigingen in te voegen die doorgevoerd zijn in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Tot slot zijn ook een aantal cijfers aan actualisatie toe.

Deze omzendbrief heft de omzendbrief EME/2006/01 - RO/2006/02 van 12 mei 2006 "Afwegingskader en randvoorwaarden voor de inplanting van windturbines" op.

2. Uitgangspunten

De omzendbrief schept een kader voor de optimale oprichting van grootschalige windturbines voor een zo groot mogelijke productie van groene stroom om op die manier bij te dragen tot een duurzame energietransitie en een gedragen ontwikkeling van windenergie.

De omzendbrief steunt op belangrijke pijlers, namelijk een duurzame ruimtelijke ontwikkeling, een duurzaam energiegebruik, de voordelen van windenergie ten opzichte van andere energiebronnen en de economische meerwaarde van windenergie.

2.1 Duurzame ruimtelijke ontwikkeling

Duurzaam ruimtegebruik houdt in dat rekening wordt gehouden met de meest optimale planmatige invulling van een gebied, onder andere in functie van de kwetsbaarheid en de draagkracht van het gebied. Windturbines kunnen nadrukkelijk een effect hebben op de site en de ruime omgeving.

In de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening is duurzaamheid een belangrijk concept. In artikel 1.1.4 is het volgende opgenomen:

"De ruimtelijke ordening is gericht op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling waarbij de ruimte beheerd wordt ten behoeve van de huidige generatie zonder dat de behoeften van de toekomstige generaties in het gedrang gebracht worden. Daarbij worden de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten gelijktijdig tegen elkaar afgewogen. Er wordt rekening gehouden met de ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen. Op deze manier wordt gestreefd naar ruimtelijke kwaliteit."

Duurzaamheid vormt dus een onderdeel van de goede ruimtelijke ordening. Ook het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen gaat uit van duurzaamheid. Het komt er bijgevolg op aan de vraag naar locaties voor de oprichting van windturbines te verzoenen met de vraag naar een kwaliteitsvolle ruimtelijke ordening. Eén van de basisdoelstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is het behoud en waar mogelijk de versterking van het buitengebied.

Complementair daaraan is het ruimtelijk principe van de gedeconcentreerde bundeling van belang. Door activiteiten te concentreren (in de kernen van het buitengebied en aansluitend bij stedelijke gebieden) moet de verdere versnippering worden tegengegaan en moet ook de druk op het buitengebied worden verminderd. Bij de ruimtelijke ingreep wordt ernaar gestreefd

bijkomende negatieve, storende visuele vervuiling of impact op een gebied of locatie zoveel mogelijk te vermijden of te minimaliseren.

In bepaalde omstandigheden kan echter een nieuw landschapsbeeld geschapen worden, dat een meerwaarde oplevert en de positieve effecten benadrukt. Meest opvallend is de verticale verschijningsvorm met tegenwoordig een eerder technologische en zelfs design uitstraling in het open landschap. Als windturbineparken echter niet weloverwogen worden opgericht, ontstaat er een sterke verstoring van het landschap en de omgeving.

2.2 Duurzaam energiegebruik

Duurzame ontwikkeling streeft naar het bevredigen van de huidige behoeften, zonder die van de toekomst in het gedrang te brengen. Een van de belangrijkste instrumenten om tot een duurzame ontwikkeling op wereldschaal te komen is de aanwending van hernieuwbare energie, waardoor de uitstoot van broeikasgassen en andere schadelijke emissies vermindert. In het kader van de internationale afspraken, namelijk het Klimaatverdrag van de Verenigde Naties in mei 1992 en de VN-conferentie in het Japanse Kyoto in december 1997, heeft België, en Vlaanderen in het bijzonder, specifieke doelstellingen voor broeikasgasemissiereducties vooropgesteld.

In het Kyotoprotocol dat op 16 februari 2005 in werking is getreden, zijn bindende doelstellingen vastgelegd voor de vermindering van de broeikasgasemissies. België moest tegen 2008-2012 zijn emissies verminderen met 7,5% ten opzichte van 1990. De -7,5% reductiedoelstelling is verder verdeeld binnen België, met als resultaat dat het engagement van het Vlaamse Gewest een reductie van 5,2% van de broeikasgasemissies bedraagt. De toepassing van hernieuwbare energiebronnen is één van de maatregelen om deze emissies terug te dringen.

De oprichting van windturbines sluit ook aan bij de doelstellingen van de Europese richtlijn en van de Vlaamse Regering inzake de uitbouw van hernieuwbare energiebronnen in Vlaanderen. De Europese Richtlijn 2009/28/EG ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (23 april 2009) verplicht België om tegen 2020 een aandeel van 13% hernieuwbare energie in het binnenlands energieverbruik te bereiken, en legt voor de jaren 2010-2020 een groeipad vast. Het Energiedecreet stelt voor het deel groene stroom, als doelstelling voorop om tegen 2020, 20,5% van de certificaatplichtige elektriciteitsleveringen uit hernieuwbare energiebronnen te halen. Windenergie kan een belangrijke bijdrage leveren daaraan. Het potentieel voor windenergie op land wordt voor Vlaanderen geraamd op een grootteorde van 1000 MW tegen 2020.

In het kader van het Energiedecreet stelt de Vlaamse Regering voor elk jaar een bruto binnenlandse groenestroomproductie voorop en legt ze indicatieve subdoelstellingen per hernieuwbare energiebron vast die erop gericht zijn de vooropgestelde bruto binnenlandse groenestroomproductie te bereiken. Voor windenergie wordt volgens het VEA-rapport³ van 30 juni 2013 aangenomen dat er tussen 2013 en 2020 jaarlijks een vermogen van 80 MW aan windturbines bij komt.

2.3 Windenergie: emissies vermijden

³ "Rapport 2013/2, deel 3: evaluatie quotumpad en productiedoelstellingen", VEA, 2013

Ten gevolge van windenergie wordt de uitstoot van schadelijke emissies die bij de verbranding van fossiele brandstoffen optreedt vermeden. Zodoende wordt een positieve bijdrage geleverd aan leefmilieu, natuur en volksgezondheid. De recentst beschikbare studies ramen het potentieel voor windenergie op land in Vlaanderen op een grootteorde van 1000 MW tegen 2020, met een energieproductie van ongeveer 1900 GWh per jaar.

Voor de impact op de energievoorziening, komt dat overeen met een milieuvriendelijke en duurzame elektriciteitsproductie voor ongeveer 540.000 gezinnen. De besparing op primaire energie van deze duurzame elektriciteit stemt overeen met een energie-inhoud van 400.000 ton olie-equivalent, of 20.000 olietankwagens.

Windenergie biedt ook belangrijke voordelen op het vlak van leefmilieu, doordat windenergie de uitstoot van schadelijke stoffen in de lucht vermijdt. VITO raamt in een studie uit 2010 dat windenergie de uitstoot van ongeveer 1.100 kton CO₂, 340 ton NO_x, 200 ton SO₂ en 13 ton fijn stof (PM_{2,5}) vermijdt. De milieuschadetekosten van de elektriciteitsproductie verlagen daardoor met ongeveer 25 miljoen euro per jaar. Samenvattend kan gesteld worden dat de externe kosten van windenergie ongeveer een factor 11 lager liggen dan die van een STEG en ongeveer een factor 32 lager dan deze van een kolencentrale met rookgaszuivering.

2.4 Windenergie: ook een economische meerwaarde

Windenergie weerspiegelt de balans tussen economie en ecologie, waarbij ecologische randvoorwaarden tegen elkaar worden afgewogen bij het streven naar een economische meerwaarde.

Uitgaande van jaarlijks 80 MW bijkomend geïnstalleerd vermogen tussen 2013 en 2020, kunnen de bijkomende investeringen geraamd worden op 1 miljard euro. Daarnaast zijn er een verbetering van de milieukwaliteit van het productiepark, een (beperkte) verminderde afhankelijkheid van (de invoer van) fossiele brandstoffen en een verminderd risico op prijsschokken van fossiele brandstoffen.

De directe tewerkstelling in de volledige Vlaamse hernieuwbare energiesector wordt voor 2009 geraamd op 8.864 voltijdse personen. De omzet ervan bedraagt ongeveer 5 miljard euro⁴. Een recente studie in opdracht van onder meer de Vlaamse windenergiesector, schat voor 2010 de directe tewerkstelling in de windenergiesector in Vlaanderen op 2.615 voltijdse equivalenten. De totale directe en indirecte tewerkstelling wordt ingeschat op 6.136 voltijdse equivalenten en zou verder groeien tot ongeveer 10.000 jobs in 2020⁵.

3. Beleidsondersteunende initiatieven voor de oprichting van windturbines

In opdracht van de Vlaamse overheid heeft de Organisatie Duurzame Energie, in samenwerking met de VUB, een Windplan Vlaanderen (2001) opgesteld. Op basis van de

⁴ 'De hernieuwbare energiesector – Een Vlaamse socio-economische analyse', LNE, 2009

⁵ 'Macro-economic impact of the Wind Energy Sector in Belgium', Deloitte, 2012

gewestplanbestemmingen en de afwegingscriteria die op dat moment golden, werd een inschatting gemaakt van de ruimte die beschikbaar kan zijn voor windenergie in Vlaanderen.

De omzendbrief EME/2000.01 legde voorafgaandelijk al bijkomende afwegingscriteria op, en voerde ook de planmatige aanpak (zie 3.2) in, waardoor het mogelijk is om gebieden die in het Windplan vanwege de bestemming ervan niet in aanmerking kwamen voor windenergie, via de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen toch af te bakenen als gebieden die geschikt zijn voor windenergieprojecten.

Op basis van de ervaring die opgedaan is met de eerste omzendbrief EME/2000.01, bouwde de vervangende omzendbrief EME/2006/01 - RO/2006/02 van 12 mei 2006 de gecoördineerde aanpak verder uit. Deze gecoördineerde aanpak stoelt op elementen vanuit sectorale afwegingen en randvoorwaarden op basis van de ruimtelijke ontwikkelingsperspectieven uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en onder meer rekening houdend met de invalshoeken natuur, landbouw, woon- en leefmilieu, economie, geluid, landschap, veiligheid, recreatie, energierendabiliteit en best beschikbare technologie, luchtvaart, radar- en andere golvenverstoring,... Deze geactualiseerde beleidslijn wil de eventuele effecten op verschillende sectoren minimaliseren, alsook voldoende ontwikkelingskansen voor windenergie op land aanbieden.

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) heeft een dynamisch beslissingsondersteunend instrument opgemaakt voor de oprichting van windturbines in Vlaanderen en de mogelijke effecten ervan op vogels en vleermuizen. Het instrument bevat informatie en aanbevelingen over de mogelijke effecten, en geeft aan welke stappen er nodig zijn bij het onderzoek van geplande projecten en plannen. Een "Vlaamse risicoatlas vogels-windturbines" (ook beschikbaar via www.inbo.be) maakt deel uit van dat instrument, en wordt geregeld geüpdatet.

Verscheidene Vlaamse provincies hebben werk gemaakt van provinciale beleidskaders en het bepalen van zoekzones voor de oprichting van grootschalige windturbines.

Aangezien de internationale markt van hernieuwbare energietechnologie, en die van windenergie in het bijzonder, tot de snelst groeiende industriële sectoren hoort, is met steun van het IWT (Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie) een samenwerkingsverband tussen kenniscentra en de industrie opgericht om een strategische positie te verwerven in deze industriële markt.

Het samenwerkingsverband wil gestructureerd en pro-actief bijdragen tot de verwerving van een groeiend aandeel van de Vlaamse industrie in de internationale markt voor hernieuwbare energietechnologie door samenwerkingsverbanden en innovatie, ook door langetermijnonderzoek en de opbouw van (internationaal exporteerbare) expertise, onder meer door middel van monitoring (bijvoorbeeld voor nieuwe generaties windturbines).

In Vlaanderen zijn ook testlocaties en/of testvelden opgericht voor onderzoek en ontwikkeling van windturbines, onder meer om de impact te meten van nieuwe generaties windturbines op de omgevingsfactoren.

3.1. Afwegingselementen voor locatiekeuze : een lokalisatienota opstellen

De locatiekeuze moet op basis van de verder beschreven afwegingselementen worden gemotiveerd en moeten worden onderbouwd in een lokalisatienota die bij de vergunningsaanvraag gevoegd is, waarin bijkomend de volgende effectgroepen (van 3.1.1 tot en met 3.1.16.) beschreven moeten worden als dat van toepassing is. Daarbij moet rekening worden gehouden met bevindingen en onderzoeksresultaten waarnaar in de volgende rubrieken verwezen wordt.

3.1.1 Ruimtelijk: bundeling en optimalisatie als fundamenteel uitgangsprincipe als fundamentele uitgangsprincipes

Het ruimtelijk principe van gedeconcentreerde bundeling uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (zie hoofdstuk 2.1) wordt algemeen voor de oprichting van windturbines verfijnd in het principe van de plaatsdeling (site sharing). Door windturbines zoveel als mogelijk te bundelen, wordt het behoud van de nog resterende open ruimte in het sterk verstedelijkte Vlaanderen gegarandeerd. De absolute voorkeur gaat naar windenergieopwekking door middel van een cluster van windturbines. Het is niet aangewezen verschillende individuele turbines verspreid in te planten. Vanaf drie windturbines wordt van een cluster gesproken.

Het clusteringsprincipe kan als volgt worden geoperationaliseerd. Er moet gestreefd worden naar een ruimtelijke concentratie van windturbines in zeehavengebieden, industriegebieden of in de nabijheid van markant in het landschap voorkomende infrastructuren zoals wegen, spoorwegen, rivieren, kanalen, hoogspanningsleidingen... Aantakken is ook mogelijk bij stedelijke gebieden en bij kernen van het buitengebied waarbij het niveau en de reikwijdte van de voorzieningen (de schaal en de potentiële hinder van het windturbinepark) in overeenstemming moeten worden gebracht met het belang van de kern of het stedelijk gebied. Bij de plaatsing van windturbines moet rekening gehouden worden met de hoofdbestemming van het gebied (zie 3.1.4 en 3.1.5).

De ruimtelijke concentratie van windturbines binnen een windturbinepark is ook van belang. De ruimtelijke concentratie wordt mee bepaald door de technisch vereiste minimale afstanden tussen de windturbines in het windturbinepark.

De locatiekeuze voor windturbines en windturbineparken moet passen in de samenhangende visie op de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van het gebied in kwestie. In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen worden afwegingselementen vermeld op basis waarvan een toetsing van de locatie voor de windturbines of windturbineparken aan de visie op de gewenste ruimtelijke ontwikkeling kan plaatsvinden:

- het project sluit aan bij de schaal en de opbouw van het landschap in kwestie;
- de omvang van het project tast de structuur en de essentiële functies van de randstedelijke gebieden of het buitengebied niet aan.

Concreet betekent dat laatste afwegingselement dat de oprichting van windturbines of een windturbinepark in het buitengebied in principe moet worden vermeden in:

- gebieden zonder of met een beperkte verstoring van het ruimtelijk functioneren van landbouw, natuur en bos door andere functies (wonen, verkeersinfrastructuur, recreatie, ...);
- gebieden met een (potentieel) belang voor het functioneren van de agrarische (bouwvrij agrarisch gebied,...), de natuurlijke (speciale beschermingszones, grote eenheden natuur, ...) en de bosstructuur;
- gebieden met de status van ankerplaats volgens de landschapsatlas.

Omdat potentiële locaties in Vlaanderen schaars zijn is het, vanuit het principe van een duurzaam ruimtegebruik, bovendien van het grootste belang dat dergelijke locaties optimaal ingevuld geraken. Als verschillende projectontwikkelaars op een locatie actief zijn dient een gezamenlijk gedragen voorstel tot inplanting worden uitgewerkt en voorgelegd voor advies aan de IWWG. Dit geldt ook voor het invullen van nieuwe locaties. Enkel op die manier kunnen alle aspecten van de oprichting en effecten ervan op de omgeving als een geheel beoordeeld worden en worden vertragingen in de realisatie van projecten vermeden.

3.1.2 Grondgebruik

De funderingssokkel bedraagt meestal 100 à 300 m² afhankelijk van de grootte van de turbine. Het is de bedoeling zo veel mogelijk bestaande wegen en paden te gebruiken, zowel voor de aanvoer van materiaal als voor onderhoud. Er kan het best een regeling getroffen worden voor de ontmanteling van de turbine na de buitendienststelling ervan, voor de sloopplicht na een negatieve revisie, en dergelijke. In agrarische gebieden wordt een permanent en verhard onderhoudsplatform zo veel mogelijk vermeden.

3.1.3 Wonen

Er moet bijzondere aandacht besteed worden aan bewoonde vergunde of vergund geachte gebouwen in de omgeving, die vreemd zijn aan de inrichting.

De mogelijke impact op het wooncomfort door geluidshinder, visuele hinder, slagschaduw, lichtbebakening enzovoort moet toegelicht worden in de lokalisatienota, zoals in de volgende paragrafen beschreven wordt.

3.1.4 Landbouw

Het agrarisch gebruik van landbouwgronden wordt nauwelijks beperkt. Er is geen invloed geconstateerd op het gewas en het vee. Vanuit het oogpunt van rationeel grondgebruik moet bij de plaatsing op perceelsniveau zo veel mogelijk gestreefd worden naar een minimale inname van de landbouwoppervlakte bij de aanleg van toegangswegen en werkplatformen. De mogelijke effecten van de oprichting van windturbines op efficiënt bodemgebruik of de eventuele verstoring van de uitbating(smogelijkheden) moeten in de lokalisatienota beschreven en geëvalueerd worden. Landbouwgebieden zijn meestal open gebieden in het buitengebied. De oprichting van windturbines op landbouwgrond moet dus met de nodige voorzichtigheid geëvalueerd worden.

Het is van belang een afstemming te vinden tussen de percelen en de oprichting, alsook landbouwers aan te zetten tot clustering en een planmatige invulling van de terreinen die ze in eigendom of in gebruik hebben.

Specifieke aandacht moet besteed worden aan de aanwezigheid van serres, waar de problematiek van slagschaduw onderzocht moet worden.

3.1.5 Bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen bieden door hun schaal en hun functie een groot potentieel voor de oprichting van grootschalige windturbines. In een aantal gevallen is er dan ook een directe relatie tussen de geproduceerde energie en de afname ervan voor het bedrijventerrein.

De mogelijke effecten van de oprichting van windturbines op efficiënt bodemgebruik, de optimale ontsluitingsinfrastructuur of de eventuele verstoring van de uitbating(smogelijkheden) moeten in de lokalisatienota beschreven en geëvalueerd te worden. Het is van belang de omliggende bedrijven en de bedrijventerreinbeheerder bij de planning te betrekken.

Het is aangewezen bijzondere zorg te besteden aan de oprichting van turbines in relatie met de aanwezige of toekomstige bedrijfsgebouwen, de uitbatingsactiviteiten en de ontsluitingsinfrastructuur in de omgeving. Windturbines kunnen de vrije vormen van inrichting van het gebied beperken, wat economisch afgewogen moet worden.

De mogelijke impact op het werkcomfort door geluidshinder, visuele hinder, slagschaduw, lichtbebakening enzovoort moet toegelicht worden in de lokalisatienota, zoals in de volgende paragrafen beschreven wordt.

3.1.6 Zeehavengebieden

Zeehavengebieden, havengebieden en de aansluitende terreinen zijn, vanuit ruimtelijk, milieu- en windtechnisch oogpunt, alsook vanwege hun bestemming als economische poort, prioritaire oprichtingslocaties voor windturbines of een windturbinepark. Door hun ligging en oriëntatie vormen die terreinen windrijke zones. De bestaande infrastructuur en netaansluiting zorgen voor de vereiste bereikbaarheid. De natuur ontwikkelt zich in overeenstemming met de steeds evoluerende economische infrastructuur en activiteiten.

Het is aangewezen een globale structuurvisie op te stellen voor de oprichting van windturbineparken in zeehavengebieden in het kader van de optimale invulling. Havenbedrijven of het departement MOW kunnen hier een trekkersrol in vervullen.

3.1.7 Sport en recreatie

Campings, weekendverblijfparken, enzovoort kunnen als geluidsgevoelig bestempeld worden.

De verenigbaarheid moet in de lokalisatienota getoetst worden rekening houdend met de aansluitende bestemmingsgebieden en met het type recreatiegebied qua huidig gebruik of geplande invulling (provinciaal/gemeentelijk beleid).

Het huidige achtergrondgeluidsniveau kan daarbij richtinggevend zijn. Voor sportfaciliteiten gaat de voorkeur naar zones waar al een vorm van geluidsverstoring aanwezig is (bijvoorbeeld gebieden voor lawaaierige sporten).

3.1.8 Landschap

Het effect van windturbines in een landelijke omgeving kan groter zijn dan in een verstedelijkte omgeving. In een landelijke omgeving wordt het turbinepark eerder als contrasterend gekarakteriseerd. De windturbines werken er schaalverkleinend, vergroten de meetbaarheid van het landschap en tasten de weidsheid en openheid aan. Het contrasterende aspect van een turbinepark in een open en landelijke omgeving zonder hoge actuele landschapswaarden kan een nieuw landschap opleveren. De mate waarin die effecten optreden moet verduidelijkt worden. Bij verschillende initiatieven houdt dat uiteraard een afstemming in, ook gemeentegrensoverschrijdend.

Tegenover het aspect landschap kunnen de volgende afwegingselementen worden aangegeven:

- om landschappelijke redenen: aansluiting bij bestaande grootschalige infrastructuur zoals (zee-)haverterreinen, sluiscomplexen, bundeling ~~van~~ met lijninfrastructuur;
- de aanwezigheid in het gebied van andere constructies die een belangrijke impact hebben op het landschap (bijvoorbeeld pylons, torens, masten, bruggen, ...) en waarmee een bundeling van windturbines kan plaatsvinden;
- de schaal van de landschapselementen die aanwezig zijn in het gebied (een verticaal dominerend landschapselement is beter integreerbaar in een landschap waar al grootschalige landschapselementen aanwezig zijn);
- de interferentie met de cultuurhistorische kenmerken van het gebied (lijnrelicten, puntrelicten, relictzones, ankerplaatsen, ...) zoals aangegeven in de landschapsatlas;
- de aanwezigheid van grootschalige lijninfrastructuur waarvan de herkenbaarheid in het landschap verhoogt door de oprichting van windturbines (autosnelwegen, waterwegen, spoorwegen, hoogspanningsleidingen,...);
- de aanduiding van de landschappelijke invloedzone van het windturbinepark;
- mogelijkheden om de structuren in het landschap te benadrukken en/of te versterken, om de vormkwaliteiten van het turbinepark in de omgeving te accentueren en nieuwe bakens te creëren;
- de inschatting van de visuele impact van het project, rekening houdend met de gewenste bebakening zoals gevraagd door het Directoraat-generaal Luchtvaart;
- waar mogelijk regelmatige, harmonische lijn- of rasteropstellingen. In industriegebieden is dat echter vaak niet mogelijk.

Bij de lokalisatienota moet een visualisatie van het geheel toegevoegd worden om de effecten van de ingreep op het landschap op voorhand in beeld te kunnen brengen met het oog op de besluitvorming;

Tijdelijke effecten die niet continu optreden zijn afhankelijk van tijd en locatie:

- weersgesteldheid;
- seizoensverschillen;
- het standpunt van (de beweging van) de waarnemer (recreant, woonkern,...);
- situering ten opzichte van de mogelijke verschillende achtergrond vanuit de verschillende gezichtspunten.

Naast de toetsing van de kwetsbaarheid van het gebied en de relatie met de schaal van het project vindt de afweging van de site plaats in relatie tot de omgevingskenmerken (zo lijkt in een

beschermd landschap of ankerplaats, alsook in de nabijheid van een beschermd dorps- of stadsgezicht en bij een beschermd monument, een windmolenpark niet aangewezen.)

Het betreft zowel de permanente als de tijdelijke effecten (waarvan hierboven al enkele zijn aangehaald):

- Er moet aandacht besteed worden aan de vormgeving en de plaatsing van de transformator- en de bedieningsgebouwen, de wegenis en de bedieningswegen naar de turbines en de verbinding met de hoogspanningscabine;
- Bij windturbines is de verhouding tussen de masthoogte en de rotordiameter veelal meer bepalend dan de hoogte van de turbine;
- Alleen de relatief langzaam draaiende driewiekers zijn aanvaardbaar;
- Er moet gestreefd worden naar een gelijke hoogte en een gelijk type van turbines per groep van windturbines. Een mengeling van verschillende types en hoogtes op één locatie of locaties in elkaars nabijheid ~~kunnen vaak storend~~ zijn storend. Duidelijk afgebakende groepen van windturbines zijn wel mogelijk. Een visueel samenhangend totaalbeeld moet nagestreefd worden.
- Oudere windturbines moeten kunnen vervangen worden door windturbines van een nieuwe generatie, die vaak groter zijn.

De bovenstaande beoordelingselementen en de effecten op het landschap moeten gebiedsgericht beschreven en afgewogen worden in de lokalisatienota.

3.1.9 Geluidsimpact

De mate waarin geluidshinder door windturbines kan optreden, is afhankelijk van verschillende factoren, zoals de bronsterkte van de turbines, de opstellingsvorm, de ashoogte en het aantal windturbines. Ook de aard van de ondergrond (water, land), de afstand tot de omwonenden en het niveau van het achtergrondgeluid spelen een rol.

De windturbines die in de indelingslijst van titel I van het VLAREM als hinderlijke inrichtingen zijn aangeduid, moeten voldoen aan de algemene en sectorale voorwaarden op het vlak van geluid opgenomen in titel II van het VLAREM.

In de lokalisatienota, die bij de vergunningsaanvraag voor de voormelde inrichtingen gevoegd is, moet het aspect geluidsimpact verduidelijkt worden aan de hand van een geluidsstudie, uitgevoerd volgens de randvoorwaarden, vermeld in titel I van het VLAREM.

3.1.10 Slagschaduw

Draaiende wieken van windturbines kunnen hinder veroorzaken door lichtreflecties en slagschaduw, zowel voor omwonenden als voor mensen die in de omgeving werken, ook voor de tuinbouw (serres).

De windturbines die in de indelingslijst van titel I van het VLAREM als hinderlijke inrichtingen zijn aangeduid, moeten voldoen aan de algemene en sectorale voorwaarden op het vlak van slagschaduw, opgenomen in titel II van het VLAREM.

In de lokalisatienota, die bij de vergunningsaanvraag voor de voormelde inrichtingen gevoegd is, moet het aspect slagschaduw verduidelijkt worden aan de hand van een slagschaduwstudie, uitgevoerd volgens de randvoorwaarden, vermeld in titel I van het VLAREM.

3.1.11 Veiligheid

De windturbines moeten gecertificeerd zijn, behalve als het een erkende testlocatie betreft.

De windturbines die in de indelingslijst van titel I van het VLAREM als hinderlijke inrichtingen zijn aangeduid, moeten voldoen aan de algemene en sectorale voorwaarden op het vlak van veiligheid, opgenomen in titel II van het VLAREM. Bij de milieuvergunningsaanvraag moet in dat geval ook een veiligheidsstudie gevoegd worden die uitgevoerd is volgens de randvoorwaarden, vermeld in titel I van het VLAREM.

In de lokalisatienota, die bij de vergunningsaanvraag voor de voormelde inrichtingen gevoegd is, moet het aspect veiligheid verduidelijkt worden aan de hand van de randvoorwaarden, vermeld in titel I van het VLAREM.

3.1.12 Natuur

De te verwachten effecten op de fauna, in het bijzonder op vogels en vleermuizen vormen een belangrijk element in de besluitvorming bij de oprichting van windturbines. Naast de effectieve mogelijke aanvaring met de windturbines kan verstoring optreden die, afhankelijk van de aard van de verstoring en de mate van gewenning of van uitwijkmogelijkheid, blijvend kan zijn.

De nodige gegevens voor de beoordeling van het project in de natuurtoetsen, vermeld in het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (het Natuurdecreet), maken, als ze van toepassing zijn, een integraal deel uit van de lokalisatienota:

- gegevens voor een evaluatie in het kader van de algemene natuurtoets (artikel 16);
- gegevens voor een evaluatie in het kader van de verscherpte natuurtoets van het Vlaams Ecologisch Netwerk (artikel 26bis);
- de habitattoets van de speciale beschermingszone ter uitvoering van de Habitatrictlijn en de Vogelrichtlijn (artikel 36ter) of de passende beoordeling.

Artikel 16 stelt dat in geval van een vergunningsplichtige activiteit de bevoegde overheid er zorg voor draagt dat er geen vermijdbare schade kan ontstaan door de vergunning te weigeren of door redelijke voorwaarden op te leggen om de schade te voorkomen, te beperken of, als dat niet mogelijk is, te herstellen. Vermijdbare schade is schade die de exploitant kan vermijden door zijn exploitatie aan te passen of door voorzorgsmaatregelen het nemen (bijvoorbeeld milderende of compenserende maatregelen), die in de praktijk haalbaar zijn en die niet leiden tot de onwerkbaarheid van de exploitatie. De algemene natuurtoets is algemeen en is dus overal van toepassing.

Artikel 26bis stelt dat een overheid geen toestemming of vergunning mag verlenen voor een activiteit die onvermijdbare én onherstelbare schade aan de natuur in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) kan veroorzaken. De overheid kan voorwaarden opleggen om dat schadelijk effect te voorkomen, te beperken, te herstellen of te compenseren. Onvermijdbare schade is schade die hoe dan ook veroorzaakt wordt, op welke wijze de activiteit ook uitgevoerd wordt. Als

uit de VEN-toets blijkt dat er (ondanks milderende maatregelen) toch onvermijdbare en onherstelbare schade kan optreden, kan de activiteit eventueel onder specifieke voorwaarden doorgaan via een afwijkingsprocedure, zoals opgenomen in het Natuurdecreet.

Artikel 36ter, §3, stelt dat als een activiteit (of een plan of een programma) een betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone (Vogel- of Habitatrichtlijngebied) kan veroorzaken, die activiteit aan een passende beoordeling moet worden onderworpen (= de habitattoets). Door middel van een voortoets kan bepaald worden of een risico op een betekenisvolle aantasting bestaat. De vergunning kan alleen verleend worden, het plan of programma kan alleen goedgekeurd worden als de uitvoering geen betekenisvolle aantasting van de natuurlijke kenmerken van een speciale beschermingszone kan veroorzaken, eventueel door voorwaarden op te leggen. Als uit de passende beoordeling blijkt dat er (ondanks milderende maatregelen) toch een betekenisvolle aantasting kan optreden, kan de activiteit eventueel onder specifieke voorwaarden doorgang vinden via een afwijkingsprocedure, zoals opgenomen in het Natuurdecreet.

Het Soortenbesluit van 15 mei 2009 bevat de basisregels en de krijtlijnen voor soortenbescherming en soortenbeheer. De impact die windturbines kunnen hebben op een soort, zal afgewogen moeten worden tegen de wettelijke status en tegen de eventuele instandhoudingsdoelstellingen van die soort. De toepassing van het Soortenbesluit, kan doorgaans geïntegreerd worden binnen de natuurtoetsen (zie boven). Het Soortenbesluit bepaalt verder wanneer afwijkingen van de beschermingsbepalingen kunnen worden toegestaan.

Andere regelgeving die van toepassing kan zijn bij de beoordeling van geplande windturbines, is onder andere:

- het Bosdecreet van 13 juni 1990, met onder meer regels voor ontbossing;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (het zogenaamde 'Vegetatiebesluit'), met onder meer regels voor het wijzigen van vegetatie en kleine landschapselementen zoals holle wegen en historisch permanent grasland;

3.1.13 MER-plicht

Het besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 houdende vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage bepaalt in bijlage II de categorieën van projecten die overeenkomstig artikel 4.3.2, § 2 en § 3, van het decreet aan de project-m.e.r. worden onderworpen, maar waarvoor de initiatiefnemer een gemotiveerd verzoek tot ontheffing kan indienen.

Windenergieprojecten vallen onder bijlage II, meer bepaald onder categorie "3 *Energiebedrijven*", subcategorie "i) Installaties voor het opwekken van elektriciteit door middel van windenergie als de activiteit betrekking heeft op:

- twintig windturbines of meer;
- vier windturbines of meer, die een aanzienlijke invloed hebben of kunnen hebben op een bijzonder beschermd gebied.

In het besluit van de Vlaamse Regering van 1 maart 2013 zijn nadere regels voor de project-m.e.r.-screening bepaald.

Windturbineprojecten die niet onder bijlage II vallen, vallen onder bijlage II van het project-m.e.r.-besluit. Daarvoor moet de initiatiefnemer een project-m.e.r.-screeningsnota (PrMS) opstellen. Dat is een document waarin voor een project wordt aangegeven of het aanzienlijke milieueffecten op mens en milieu kan veroorzaken. Die PrMS moet bij de vergunningsaanvraag gevoegd worden.

De nodige informatie over de opmaak en de behandeling van een project-MER of de PrMS is beschikbaar op de website www.mervlaanderen.be.

3.1.14 Luchtvaart

De mogelijke impact op militaire en burgerluchtvaart moet worden nagegaan, niet alleen in de nabijheid van luchthavens maar ook de invloed op bijvoorbeeld radarinstallaties. Uit de in te winnen adviesaanvragen bij de Fod mobiliteit en Defensie zal blijken of in voorkomend geval ~~zullen~~ bebakeningsvereisten of hoogtebeperkingen zullen worden opgelegd. Bijzondere aandacht moet besteed worden aan de effecten van lichtbebakening op de omwonenden en de omgeving (bijvoorbeeld mensen die in de omgeving werken). Die elementen moeten beschreven worden in de lokalisatienota.

3.1.15 Maximalisatie van de energetische productie

Vanuit het principe van duurzaam ruimtegebruik wordt een locatie voor de oprichting van windturbines op grote schaal, in overeenstemming met andere afwegingselementen, het best geoptimaliseerd in functie van de energieproductie.

In de lokalisatienota moet aangegeven worden hoe het project de betreffende projectzone maximaal benut of hoe het project bijdraagt aan een mogelijke maximale invulling van de betreffende projectzone. Daarbij wordt rekening gehouden met de ruimtelijke en landschappelijke mogelijkheden, met de windtechnische mogelijkheden en de beperkingen om te voldoen aan de milieuvoorwaarden en andere randvoorwaarden. Daarbij worden de cumulatieve effecten voor de windturbines in de hele zone beschouwd. Er moet ook aangegeven worden hoe de contouren van de voorgestelde projectzone zijn bepaald.

Vanuit het principe van duurzaam ruimtegebruik is het ook van groot belang dat, als verschillende initiatiefnemers in een potentiële zone actief zijn, een gezamenlijk gedragen voorstel tot optimale invulling van de locatie wordt uitgewerkt. Op die manier kunnen alle aspecten van de oprichting en de effecten ervan op de omgeving als een geheel beoordeeld worden.

Ook rekening houdend met de andere afwegingselementen, gaat de voorkeur uit naar de projecten die de grootste energie-opbrengst realiseren.

3.1.16 Lokaal draagvlak

De lokalisatienota moet omschrijven op welke wijze de aanvrager in de aanloop naar de vergunningsaanvraag gecommuniceerd heeft met de lokale betrokken partijen en op welke wijze verder gecommuniceerd zal worden tijdens en na de realisatie van het project. Daarbij wordt niet alleen vermeld welke informatiesessies georganiseerd zijn, maar ook op welke manier lokale besturen en omwonenden betrokken zijn bij de vormgeving en de uitbating van het project.

Er wordt ook omschreven welke mogelijkheden benut worden om het lokale draagvlak en de lokale betrokkenheid voor het project te stimuleren. Daarbij wordt onder meer omschreven of en hoe het project steunt op financiering en bestuur door participatie van particulieren, coöperatieven of lokale besturen, hoe de lusten en de lasten zo billijk mogelijk verdeeld worden, of een bijdrage geleverd zal worden om het omringende landschap te versterken en waaruit die bijdrage zal bestaan.

Ook rekening houdend met de andere afwegingselementen, gaat de voorkeur uit naar de projecten die de meeste inspanningen leveren op vlak van overleg, inspraak en daadwerkelijke participatie in het project en voordelen voor de omgeving zodat een breed draagvlak gecreëerd wordt.

3.2. Locaties voor windturbineparken

Binnen de havens is er nog een groot potentieel tot invulling voorhanden. Ook in industriegebieden en langs markant in het landschap voorkomende lijninfrastructuren bestaan nog steeds mogelijkheden.

Bovendien moet de Korte Termijnactie Energielandschappen eveneens in een aanzienlijke bijdrage tot het behalen van de eerder geformuleerde doelstellingen resulteren.

3.2.1 Principe van planmatige aanpak

De optimale locaties vanuit ruimtelijk, milieu- en windtechnisch oogpunt moeten zo volledig mogelijk benut worden.

Vanuit windtechnisch oogpunt bieden vooral locaties in het gebied ten noordwesten van de as Kortrijk-Gent-Antwerpen (met name de kuststreek en het noorden van de provincies Antwerpen, Oost- en West-Vlaanderen) de beste mogelijkheden. Daarnaast zijn er locaties die minder windrijk zijn maar die over opportuniteiten beschikken om grootschalige windparken te ontwikkelen zoals markante reliëfverschillen of open, winderige vlakten.

Sommige locaties zijn geschikt voor de plaatsing van windturbines vanuit de afwegingscriteria beschreven in 3.1., maar zijn onvergunbaar omdat er een juridische onverenigbaarheid is tussen de plaatsing van windturbines en de bestemming volgens het verordenend plan (gewestplan, bijzonder plan van aanleg, ruimtelijk uitvoeringsplan) en de uitzonderingsregelgeving geen oplossing biedt (zie 3.2.2). Door deze locaties af te bakenen in verordenende plannen wordt er gestreefd naar een zo groot mogelijke clustering van windturbines op de geselecteerde locaties.

Het Vlaams Gewest of de provincie kan in het kader van ruimtelijke uitvoeringsplannen overgaan tot onteigening van gronden met het oog op een optimale oprichting van de geplande windparken. Problemen bij de verwerving van gronden voor de oprichting van windparken geven vaak aanleiding tot een slechte plaatsing. De verworven gronden kunnen in concessie gegeven worden aan geïnteresseerde initiatiefnemers. De kostprijs gekoppeld aan onteigeningen en de onduidelijkheid over de exacte plaatsing van windturbines in de planningsfase bij een bestemmingswijziging, pleiten voor een gecombineerde en geïntegreerde aanpak. Dat betekent dat bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van een grootschalig bedrijventerrein in de ontwerpfase al rekening kan worden gehouden met de eventuele oprichting van windturbines. Zo kan de

inrichting van het terrein daarop inspelen en kan er gestreefd worden naar een optimaal verweven ruimtegebruik met respect voor de aanwezige of toekomstige hoofdfunctie.

Afhankelijk van de omvang van het project moet geval per geval bepaald worden welk bevoegdheidsniveau het planningsinitiatief neemt. Daarbij moet worden nagegaan in hoeverre de oprichting van de windturbines opgenomen kan worden in lopende of geplande plannings- of afbakeningsprocessen.

De opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen wordt in principe overwogen voor grootschalige windturbineparken of als blijkt dat het geplande windturbinepark in een zone van gewestelijk belang ligt.

Als na afstemming met de bevoegde Vlaamse administratie en de bevoegde Vlaamse minister, blijkt dat de provincie het meest aangewezen bevoegdheidsniveau is, baken de provincie in kwestie de geschikte locaties af in de provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen. Dat is bijvoorbeeld het geval voor kleinstedelijke gebieden op provinciaal niveau.

De provincie Oost-Vlaanderen heeft de potentiële inplantingslocaties in haar provincie in kaart gebracht. Zij is reeds vergevorderd in haar planningsinitiatieven voor de realisatie van windturbines te Maldegem – Eeklo en in kouters langs de E40 tussen Aalter en Aalst.

De provincie Limburg heeft een locatieonderzoek gevoerd naar de inplanting van windmolenparken in Limburg. Dit resulteerde in een plan waar gebieden worden geduid waar ofwel windturbines vergunbaar, ofwel vergunbaar met voorwaarden of heden niet vergunbaar zijn. Thans wordt aan een nieuw Windplan Limburg gewerkt, dat tevens gebiedsdekkend zal worden opgemaakt. In het addendum van het provinciaal ruimtelijk structuurplan van de provincie West-Vlaanderen worden drie ruimtelijke principes weergegeven: positieve benadering, minder met meer en optimale en kwalitatieve inrichting.

De provincie Antwerpen beschikt middels een provinciale screening windturbines over een Gis-kaart waarop potentiële inplantingszones worden geduid.

Met beleidskaders gevalideerd in structuurplanning wordt rekening gehouden, gelet op de toekomstige rol van de provincies in het kader van de omgevingsvergunning waar zij de vergunningverlener worden m.b.t. windturbineprojecten.

3.2.2 Gebieden die in aanmerking komen voor de toekenning van vergunningen voor de oprichting van windturbines

Als de voorgestelde locatie beantwoordt aan de randvoorwaarden die voortvloeien uit de afwegingselementen van hoofdstuk 3.1, te beschrijven en te evalueren in een lokalisatienota, en in één van de volgende bestemmingsgebieden ligt, kan een vergunning voor de oprichting van windturbines worden toegekend. Er moet altijd een ruimtelijke afweging worden gemaakt conform artikel 4.3.1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. De volgende lijst is niet limitatief en de gebieden zijn niet opgenomen in volgorde van belangrijkheid:

- de bestemmingsgebieden zoals opgesomd in het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van ontwerp-gewestplannen en gewestplannen (behalve als die overeenkomstig de afwegingscriteria van deze omzendbrief worden uitgesloten) :
 - industriegebieden;
 - gebieden voor ambachtelijke bedrijven en voor kleine en middelgrote ondernemingen;

- dienstverleningsgebieden;
- gebieden voor de vestiging van grootwinkelbedrijven;
- gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen;
- de bestemmingsgebieden die vergelijkbaar zijn met de vorige gebieden en die eigen zijn aan sommige gewestplannen of waarvoor een aanvullend stedenbouwkundig voorschrift geldt als gevolg van een gedeeltelijke wijziging van het gewestplan. Het zijn vooral bestemmingszones waarvoor specifieke bepalingen gelden zoals transportzones, regionale bedrijventerreinen met openbaar karakter, de gerealiseerde reservegebieden voor industriële ontwikkeling of de aanverwante bestemmingen die eigen zijn aan havengebieden (zoals industriegebieden voor watergebonden bedrijven, gebieden voor zeehaven- en watergebonden bedrijven,...);
- de bestemmingsgebieden die vergelijkbaar zijn met de vorige gebieden en die eigen zijn aan de ruimtelijke uitvoeringsplannen die de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan opheffen of die een overdruk vormen op het ter plekke juridisch verordenend bestemmingsplan;
- de vormingsstations van de spoorwegen.

Uitzonderingsregelgeving Afwijkingsregelgeving VCRO

Naast de oprichting van windturbines in de geëigende bestemmingsgebieden laat de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, via een beperkt aantal afwijkingsbepalingen, de beoordeling van initiatieven in andere bestemmingen toe.

- Artikel 4.4.9 §1, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO), in werking getreden op 1 september 2009, biedt vergunningsgrond voor de realisatie van windturbines in niet geëigende bestemmingsgebieden, zoals agrarisch en landschappelijk waardevol agrarisch gebied.
- Artikel 4.4.7 §1, VCRO bepaalt dat in een vergunning voor handelingen van algemeen belang mag worden afgeweken van stedenbouwkundige voorschriften, zodra de Vlaamse Regering, de gedelegeerde stedenbouwkundige ambtenaar of de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar op de hoogte is van de resultaten van het openbaar onderzoek over een ontwerp van een nieuw ruimtelijk uitvoeringsplan of van een plan van aanleg waarmee de handelingen van algemeen belang verenigbaar zijn, als een aantal voorwaarden gerespecteerd worden.
- Artikel 4.4.7 §2, bepaalt dat in een vergunning voor handelingen van algemeen belang die een ruimtelijk beperkte impact hebben, mag worden afgeweken van stedenbouwkundige voorschriften en verkavelingsvoorschriften. Handelingen van algemeen belang kunnen een ruimtelijk beperkte impact hebben vanwege hun aard of omvang, of omdat ze slechts een wijziging of uitbreiding van bestaande of geplande infrastructures of voorzieningen tot gevolg hebben.
- Artikel 4.4.7 §1 en §2, van de VCRO moet samen gelezen worden met het besluit van de Vlaamse Regering tot aanwijzing van de handelingen in de zin van artikel 4.1.1, 5°, artikel 4.4.7, §2, en artikel 4.7.1, §2, tweede lid, van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening en tot regeling van het vooroverleg met de Vlaamse bouwmeester.

- Met een bijzondere bepaling over de toetsing aan stedenbouwkundige voorschriften binnen andere beleidsvelden, zoals bepaald in artikel 5.6.7 §1, van de VCRO, kan een milieuvergunningaanvraag gunstig geadviseerd worden en vergund worden in afwijking van de bepalingen van een stedenbouwkundig voorschrift, als voldaan is aan een aantal voorwaarden.
- Aanvragen voor handelingen van algemeen belang, in casu de oprichting van windturbines, zoals beschreven in artikel 4.1.1 5° van de VCRO, worden ingediend volgens de bijzondere procedure. De oprichting van windturbines die daar niet onder vallen, wordt aangevraagd via de reguliere procedure.
- Als de oprichting van windturbines mogelijk is volgens de afwegingscriteria opgenomen in artikel 3.1 van deze omzendbrief, kunnen, als voorgaande uitzonderingsregelgeving geen soelaas biedt, de gebiedsbestemmingen opgeheven worden door de hoofdbestemming van het gebied te wijzigen, of door als overdruk het stedenbouwkundig voorschrift "gebied voor windturbines" toe te voegen. Een dergelijke wijziging moet altijd passen in een planningsproces waarbij de oprichting van windturbines wordt beoordeeld in functie van de gewenste ruimtelijke structuur van het gebied.

4. Rol van de Windwerkgroep

4.1 Samenstelling:

Deze "interdepartementale werkgroep Windenergie" is samengesteld uit:

- 1 vertegenwoordiger van de Vlaamse minister bevoegd voor energie;
- 1 vertegenwoordiger van de Vlaamse minister bevoegd voor de ruimtelijke ordening;
- 1 vertegenwoordiger van de Vlaamse minister bevoegd voor de landinrichting;
- 1 vertegenwoordiger van de Vlaamse minister bevoegd voor het leefmilieu;
- 1 vertegenwoordiger van de Vlaamse minister bevoegd voor de economie;
- 1 vertegenwoordiger van de Vlaamse minister bevoegd voor het landbouwbeleid;
- 2 vertegenwoordigers van het Departement Ruimte Vlaanderen;
- 1 vertegenwoordiger van het agentschap Onroerend Erfgoed;
- 2 vertegenwoordigers van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie;
- 1 vertegenwoordiger van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken
- 1 vertegenwoordiger van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie;
- 1 vertegenwoordiger van het Departement Landbouw en Visserij;
- 2 vertegenwoordigers van het Vlaams Energieagentschap (voorzitterschap en secretariaat);
- 1 vertegenwoordiger van het Agentschap Ondernemen;
- 1 vertegenwoordiger van het Agentschap voor Natuur en Bos;
- 1 vertegenwoordiger van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek;
- 1 vertegenwoordiger van de Organisatie Duurzame Energie (ODE).

De werkgroep kan altijd een beroep doen op externe deskundigen. Er moet ook een beroep gedaan worden op een of meer vertegenwoordiger(s) van de respectievelijke administratie als de concrete dossiers betrekking hebben op een kwestieuze sector (bijvoorbeeld Toerisme Vlaanderen als windturbines geplaatst worden in of aan de rand van toeristisch-recreatieve gebieden).

4.2 — Proactieve selectie van locaties voor windturbineprojecten

~~De Windwerkgroep heeft als taak om locaties voor grootschalige windturbineparken te selecteren met het oog op de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. De locaties worden voorgelegd aan de Vlaamse minister van Ruimtelijke Ordening.~~

4.3. — Begeleiding van en advisering over windenergieprojecten en — beleid

~~Belangrijk is dat de Windwerkgroep vanuit zijn deskundigheid en overzicht een advies geeft over initiatieven van gemeenten, provincies en particulieren die dikwijls nog in de studiefase zitten en op termijn vertaald kunnen worden in een planningsproces. Deze initiatieven kunnen zowel projectgebonden als beleidsondersteunend zijn.~~

~~De Windwerkgroep kan ook advies geven over knelpunten die vastgesteld zijn bij de advisering over vergunningsaanvragen, en bij de advisering over projectinitiatieven en planningsinitiatieven, en kan mogelijke oplossingen voorstellen.~~

4.4 Advisering over vergunningsaanvragen in het kader van het voortraject vergunnen

~~De adviesaanvraag aan de IWWG verloopt volgens voorafgaand aan de geldende vergunningsprocedures. Van de initiatiefnemers wordt verwacht dat ze bij de vergunningsaanvraag een lokalisatienota voegen waarin een toetsing aan het lokaal en provinciaal structuurplan en beleidsvisie is opgenomen, alsook een beschrijving en beoordeling van de effecten op de omgeving zoals behandeld onder punt 3.1.~~

~~Het is aangewezen dat het bevoegde niveau het advies van de Windwerkgroep aanvraagt.~~

~~Projectontwikkelaars hebben er alle belang bij advies aan te vragen bij de windwerkgroep, zowel in het kader van de bijzondere als in de reguliere procedure. Problemen zullen op deze manier kunnen worden getraceerd. Aanvragers sturen hun project bij alvorens een vergunningsaanvraag wordt ingediend. Het voortraject is onontbeerlijk en moet een win-win situatie garanderen, zowel voor projectontwikkelaars als voor de vergunningverlenende overheid.~~

~~De werkgroep verleent advies binnen 60 dagen na ontvangst van de aanvraag. Op basis van dat advies en de analyse van de plaatselijke aanleg en de omgevingskenmerken kunnen er randvoorwaarden voor de concrete inpassing van het project worden opgesteld in functie van de behandeling van de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning en van de milieuvergunningsaanvraag (bijvoorbeeld de opmaak van een project-MER).~~

Kris Peeters
Minister-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid

Freya Van den Bossche
Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie

Joke Schauvliege
Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur

Philippe Muyters
Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport